

6. ZDRAVSTVENO VARSTVO NA SEKUNDARNI IN TERCIARNI RAVNI

6.4 STERILIZACIJE

V letu 2021 je bilo opravljenih 1.010 sterilizacij. Za poseg se v večjem številu odločajo ženske. Letna stopnja sterilizacij pri ženskah znaša 1,7, pri moških pa 0,6 na 1.000 prebivalcev starih 15–49 let.

Sterilizacija je poseg, ki trajno rešuje vprašanje kontracepcije in je obenem ena od najzanesljivejših oblik preprečevanja nosečnosti. Za postopek sterilizacije se večkrat odločajo ženske, čeprav je postopek pri moških lažje in preprosteje izvedljiv.

Sterilizacija (t. i. vazektomija) pri moških se običajno izvaja v zunajbolnišnični (ambulantni) obravnavi oziroma kot dnevna bolnišnična obravnava, brez splošne anestezije. Sterilizacija pri ženskah večinoma poteka v splošni anesteziji, bolnišnična obravnava pa praviloma traja dva dni.

Pravna podlaga za izvajanje postopkov sterilizacije je Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, ki obsega:

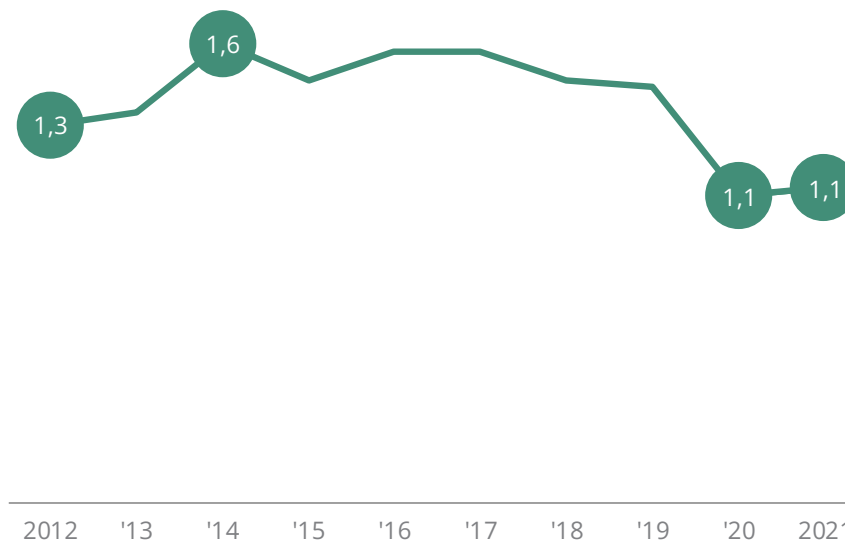
Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok (Uradni list SRS, št. 11/77 z dne 19. 5. 1977),

Zakon o spremembah zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok (Uradni list SRS, št. 42/86 z dne 7. 11. 1986), Zakon o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo – ZZNPOB (Uradni list RS, št. 70/00 z dne 8. 8. 2000) ZZUUP-A.

Zakon je enak za oba posega; zakonsko določena starostna meja je 35 let, razen v izrednih zdravstvenih primerih. Zahtevo za poseg lahko vloži le razsodna oseba, za katero naj bi se postopek izvedel, odobriti pa jo mora komisija prve ali druge stopnje za umetno prekinitev nosečnosti (UPN) in sterilizacijo. Postopek se praviloma lahko opravi šele 6 mesecev po odobritvi posega.

6.4 Slika 1: **Stopnje sterilizacij**, Slovenija, 2012–2021

na 1.000 prebivalcev 15-49 let

© NIJZ

Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

6.4 Tabela 1: **Sterilizacije** po spolu, Slovenija, 2012–2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Moški	225	229	254	188	268	275	303	296	297	271
Ženske	1.083	1.111	1.295	1.209	1.186	1.136	1.080	1.041	691	739
SKUPAJ	1.308	1.340	1.549	1.397	1.454	1.411	1.383	1.337	988	1.010

Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

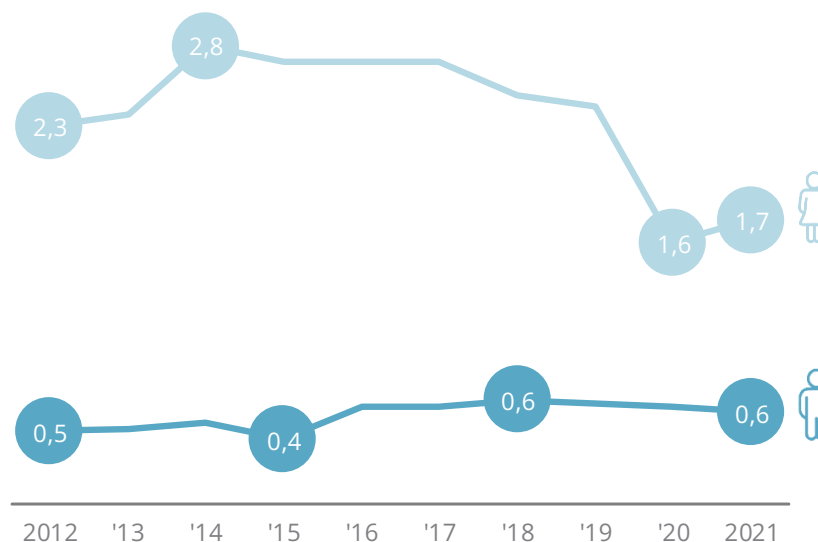
6.4 Tabela 2: **Sterilizacije** po spolu in vrsti obravnave, Slovenija, 2021

	Bolnišnična obravnava	Ambulantna obravnava	SKUPAJ
Moški	187	84	271
Ženske	715	24	739
SKUPAJ	902	108	1.010

Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

V letu 2021 je bilo v Sloveniji opravljenih **1.010 posegov sterilizacij**, kar je skupaj 2 % več kot v preteklem letu. Stopnja sterilizacij na 1.000 prebivalcev starih 15–49 let je znašala 1,1.

6.4 Slika 2: **Stopnje sterilizacij** po spolu, Slovenija, 2012–2021 na 1.000 prebivalcev 15–49 let

© NIJZ

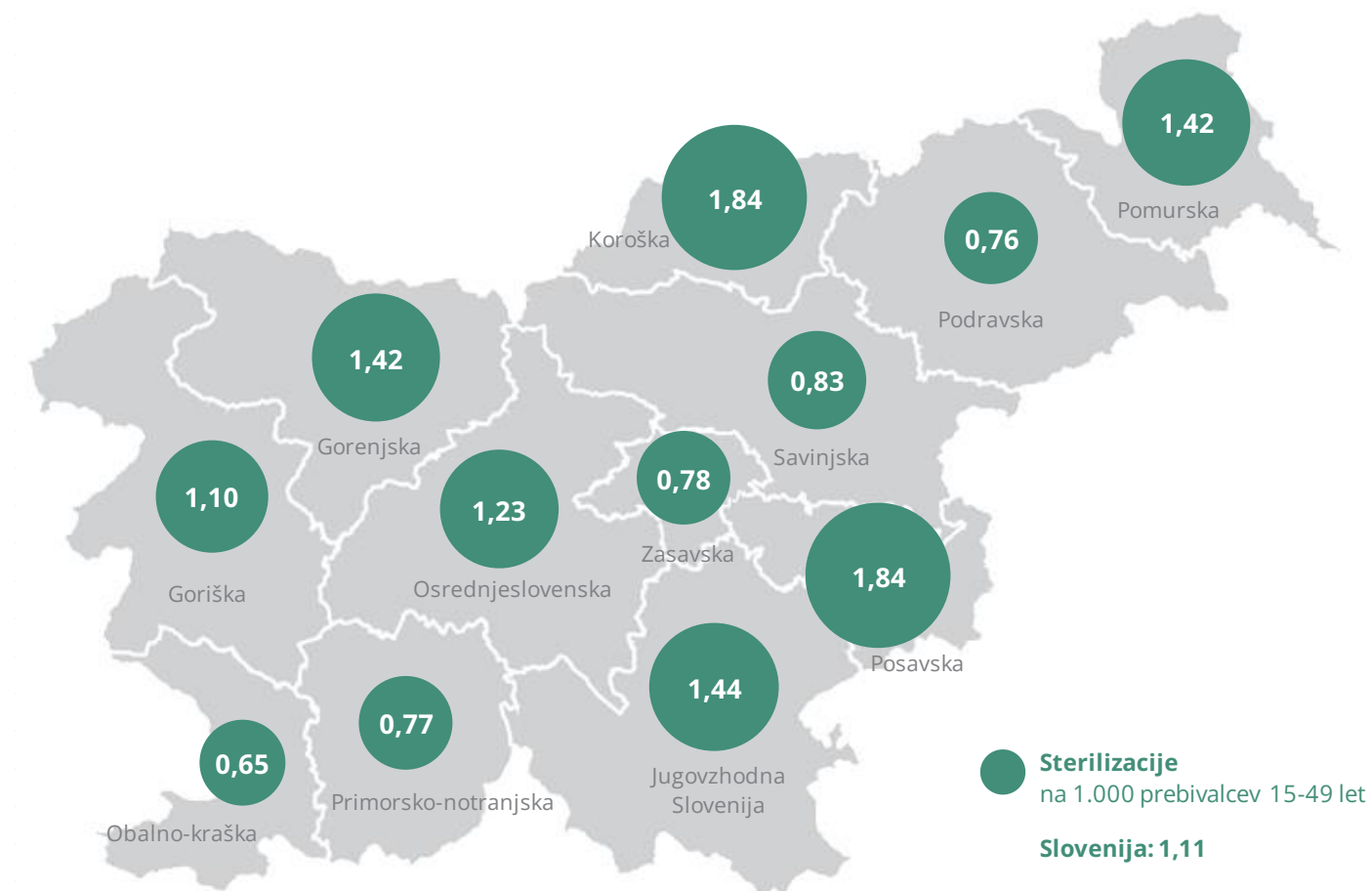
Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

V letu 2021 so bile **sterilizacije pri ženskah 3 – krat pogostejše kot pri moških**. V preteklih petih letih je bila ta razlika v povprečju kar 3,6 – kratna.

REGIONALNE PRIMERJAVE

6.4 Slika 3: **Stopnje sterilizacij** po statističnih regijah, Slovenija, 2021

V letu 2021 beležimo:

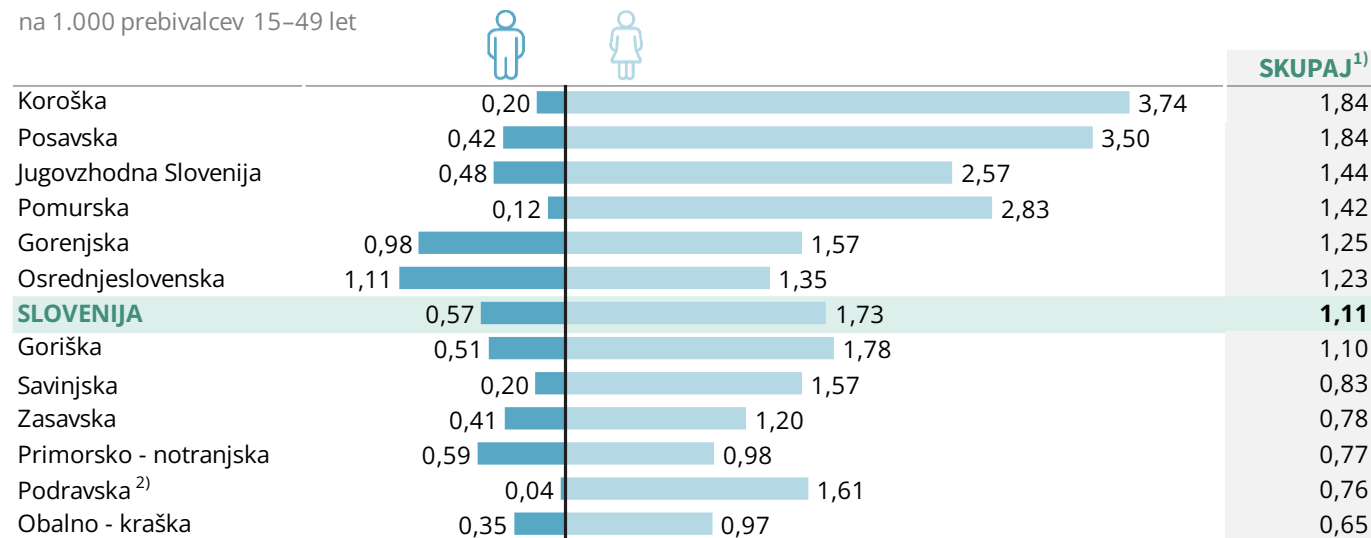
najvišjo stopnjo sterilizacij v koroški in posavski regiji (**1,84** / 1.000 prebivalcev 15–49 let),

najnižjo stopnjo sterilizacij pa v obalno-kraški regiji (**0,65** / 1.000 prebivalcev 15–49 let).

6.4 Tabela 3: **Stopnje sterilizacij** po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021

na 1.000 prebivalcev 15–49 let

© NIJZ

¹⁾ Upoštevano je število opravljenih sterilizacij prebivalcev z bivališčem v Sloveniji (brez tujine).

²⁾ Manjša realizacija načrtovanega programa pri moških, zaradi pomankanja kadra pri enem izmed izvajalcev.

Viri: Evidenca sterilizacij (NIJZ 21)

V letu 2021 je najvišja stopnja sterilizacij pri **ženskah** zabeležena v koroški regiji (3,74 na 1.000 prebivalk 15-49 let), najnižja pa v obalno-kraški regiji (0,97 na 1.000 prebivalk 15-49 let).

Pri **moških** je najvišja stopnja zabeležena v osrednjeslovenski (1,11 na 1.000 prebivalcev 15-49 let), najnižja pa v podravski regiji (0,04 na 1.000 prebivalcev 15-49 let).

DEFINICIJE

OKRAJŠAVA	NAZIV	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANG IZRAZ
	Sterilizacija	Sterilizacija je postopek, s katerim se praviloma povzroči trajna neplodnost. Po zakonodaji je poseg dovoljen osebam, ki so dopolnile starost 35 let, le v izjemnih primerih tudi mlajšim. Sterilizacijo lahko odobri le komisija I. oz. II. stopnje za umetno prekinitvev nosečnosti in sterilizacijo.		Sterilization
	Stopnja sterilizacij	Stopnja sterilizacij je razmerje med številom opravljenih sterilizacij v rodni dobi (15–49 let) v določenem koledarskem letu in številom prebivalstva enake starosti sredi istega leta, pomnoženo s 1.000. Stopnja se računa ločeno po spolu za starostno skupino 15–49 let.	Stopnja sterilizacij = (število sterilizacij / število prebivalstva v starosti 15-49 let) x 1.000.	Sterilization rate

SEZNAM SLIK

6.4 Slika 1: Stopnje sterilizacij , Slovenija, 2012–2021	2
6.4 Slika 2: Stopnje sterilizacij po spolu, Slovenija, 2012–2021	3
6.4 Slika 3: Stopnje sterilizacij po statističnih regijah, Slovenija, 2021	4

SEZNAM TABEL

6.4 Tabela 1: Sterilizacije po spolu, Slovenija, 2012–2021	3
6.4 Tabela 2: Sterilizacije po spolu in vrsti obravnave, Slovenija, 2021	3
6.4 Tabela 3: Stopnje sterilizacij po spolu in statističnih regijah, Slovenija, 2021	5